

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та адміністрування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Публічне лідерство та керівництво

(вибіркова факультетська навчальна дисципліна)

Розробник: **Олександр ДОРОФЄЄВ**,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування, доктор економічних наук, професор

Гарант: **Тамара ЛОЗИНСЬКА**,
завідувач кафедри публічного управління та
адміністрування, доктор наук державного управління,
професор

Полтава
2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Публічне лідерство та керівництво
Назва структурного підрозділу	Кафедра публічного управління та адміністрування навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> д. е. н., професор Дорофєєв Олександр Вікторович <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> olexandr.dorofeev@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	Всі спеціальності ННІ ЕУПТ
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти знань щодо основ лідерства на державній службі, методів індивідуального розвитку та інноваційності лідерів, основних практик ведення переговорів і налагодження ефективних комунікацій з послідовниками, а також інструментів спрямування діяльності колективу на досягнення найвищих результатів.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти розуміння сутності публічного лідерства та керівництва;
- ознайомлення з особливостями формування іміджу керівника й гендерними аспектами лідерства;
- опанування методів індивідуального розвитку та інноваційності лідерів;
- ознайомлення з основними методами ведення ефективних комунікацій і взаємодії із засобами масової інформації;
- формування навичок управління з орієнтацією на досягнення результатів.

Компетентності:

загальні:

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність), бути критичним і самокритичним.

Здатність до адаптації, творчості, генерування ідей та дій у новій ситуації, формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання:

Виявляти лідерські якості, планувати особистісний та професійний розвиток, розуміти принципи іміджології, особливості формування та підтримання іміджу фахівця.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та сутність лідерства.

Тема 2. Розвиток лідерства у публічній сфері.

Тема 3. Лідери та організаційна культура.

Тема 4. Імідж лідера. Гендерні особливості лідерства

Тема 5. Індивідуальний розвиток та інноваційність.

Тема 6. Лідерство в команді.

Тема 7. Мистецтво ведення змін.

Тема 8. Лідер та мистецтво ведення переговорів. Управління конфліктами.

Тема 9. Управління з орієнтацією на досягнення результатів.

Тема 10. Лідерство та ефективна комунікація.

Тема 11. Взаємодія із засобами масової інформації.

Тема 12. Ораторське мистецтво лідера.

Тема 13. Управління стресом.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Структура навчальної дисциплінами за видами занять:

Лекції – 26 год.

Практичні – 14 год.

Самостійна робота – 80 год.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації.

Політика оцінювання

1. Академічна доброчесність: Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і

суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Оцінювання результатів навчання:

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН. Виявляти лідерські якості, планувати особистісний та професійний розвиток, розуміти принципи іміджелогії, особливості формування та підтримання іміджу фахівця.	Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда. Наочні методи: ілюстрування (у сполученні з дистанційними, зокрема, веб-орієнтованими, технологіями). Практичні методи: практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування.	Виконання завдань на практичних заняттях. Розв'язування тестів. Виконання завдань самостійної роботи. Залік.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН. Виявляти лідерські якості, планувати особистісний та професійний розвиток, розуміти принципи іміджелогії, особливості формування та підтримання іміджу фахівця.	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання					
	виконання завдань на практичних заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН. Виявляти лідерські якості, планувати особистісний та професійний розвиток, розуміти принципи іміджелогії, особливості формування та підтримання іміджу фахівця.	28	49	18	30	14	21

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Виконання завдань на практичних заняттях (0-7).

Шкала та критерії оцінювання

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію	Опис критерію
7	Високий рівень досягнення результатів навчання	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
6	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
4-5	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-3	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

2. Розв'язування тестів (0-10)

Шкала та критерії оцінювання

Шкала, бали	Характеристика критерію	Опис критерію
9-10	Високий рівень досягнення результатів навчання	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію (90-100 % правильно виконаних тестових завдань).
7-8	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень (74-89 % правильно виконаних тестових завдань).
6-7	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності (60-73 % правильно виконаних тестових завдань)
0-5	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання (0-59 % правильно виконаних тестових завдань)

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-3).

Шкала та критерії та оцінювання

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію	Опис критерію
3	Високий рівень досягнення результатів навчання	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
2,5	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-1,5	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем	
Тема 1. Поняття та сутність лідерства	-	10	2	2
Тема 2. Розвиток лідерства у публічній сфері	7		2	9
Тема 3. Лідери та організаційна культура	-		3	3
Тема 4. Імідж лідера. Гендерні особливості лідерства	7		2	9
Тема 5. Індивідуальний розвиток та інноваційність	-		3	3
Тема 6. Лідерство в команді	7		2	19
Тема 7. Мистецтво ведення змін	-		3	3
Тема 8. Лідер та мистецтво ведення переговорів. Управління конфліктами	7		2	9
Тема 9. Управління з орієнтацією на досягнення результатів	7		2	9
Тема 10. Лідерство та ефективна комунікація	-		3	3
Тема 11. Взаємодія із засобами масової інформації	-		3	3
Тема 12. Ораторське мистецтво лідера	7		2	9
Тема 13. Управління стресом	7		2	19
Разом	49	20	31	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Викладання лідерства для посадових осіб та представників місцевого самоврядування: сутність, виклики, перспективи: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 15 квітня 2015 року) / за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко, А. К. Гука. Харків: Фактор, 2015. 88 с.
2. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ: НАДУ, 2015. 204 с.
3. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ ст.): навчальний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2016. 227 с.
4. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ ст. – початок ХХІ ст.): навчальний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2016. 375 с.
5. Нестуля О.О., Нестуля С.І., Карманенко В.В. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера : навчальний посібник. Київ : Знання, 2013. 287 с.
6. Равино А. В. Основы лидерства. Минск: БГТУ, 2014. 85 с.
7. Развитие лидерства / Л. Бизо, И. Ибрагимова, О. Кикоть, С. Барань, Т. Федорив; за заг. ред. И. Ибрагимова. Київ: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.
8. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера : навчальний посібник. Харків, 2017 р. 100 с.
9. Татенко В. О. ЛІДЕР ХХІ / LIDER ХХІ. Соціально-психологічні студії. Київ: Видавничий дім «КОРПОРАЦІЯ», 2004. 182 с.

Допоміжні

1. Адаир Дж. Джон Адаир о менеджменте и лидерстве / пер. с англ. М. Хаина. Москва : Эксмо, 2007. 208 с.
2. Адзес І. Ідеальний керівник. Чому це не ви / пер. с англ. С. Опацької. Київ : Наш формат, 2017. 288 с.
3. Байхэм У., Смит О., Пизи М. Воспита́й своего лидера. Как находить, развивать и удерживать талантливых руководителей / пер. с англ. Ф. Соткиса. Москва : Издательский дом «Вильямс», 2002. 416 с.
4. Батушан В. Політичне лідерство в контексті державного управління : історичний досвід. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. 2009. № 4. С. 213-221.
5. Беляцкий Н.П. Основы лидерства : учебник. Минск : БГЭУ, 2006. 268 с.
6. Бенис Уоррен Дж., Томас Роберт Дж. Как становятся лидерами нового поколения / пер. с англ. М. Иванова. Москва : Вильямс, 2006. 208 с.
7. Дафт Р. Уроки лидерства / под ред. проф. И. Андреевой ; пер. с англ. В. Козлова. Москва : Эксмо, 2006. 460 с.
8. Евтихов О.В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика. СПб. : Речь, 2007. 238 с.
9. Каламан О.Б., Пурцхванідзе О.В. Трансформаційне лідерство: оптимальний стиль роботи команди в публічній сфері. *Інвестиції: практика та досвід. Рубрика: Державне управління*. 2021. № 1. С. 109-114.
10. Кови С. Лідерство, основанное на принципах / пер. с англ. В. Этхина. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2008. 302 с.
11. Кові Стівен Р. Восьма звичка: від ефективності до величі / пер. з англ. О. Замойської. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 495 с.
12. Кові Стівен Р. 12 важелів успіху / пер. з англ. Р. Клочка. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 208 с.
13. Кові Стівен Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей : потужні інструменти розвитку особистості / пер. з англ. О. Любенко. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. 382 с.

14. Маак Т. Ответственное лидерство / пер. с англ. И. Вайс. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2008. 321 с.
15. Макиавелли Н. Державець / переклад Е. Тарнавського. Львів : Видавництво «Фоліо», 2019. 121 с.
16. Максвелл Дж. 21 минута в день на развитие лидера / пер. с англ. Э. Фанин. Минск : ООО «Попури», 2004. 560 с.
17. Максвелл Дж. Мыслить, чтобы измениться / пер. с англ. Э. Фанин. Минск : ООО «Попури», 2004. 384 с.
18. Оуэн Х., Ходжсон В., Газзард Н. Призвание – лидер : Полное руководство по эффективному лидерству / пер. с англ. Т. Газеевой. Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. 384 с.
19. Сергеева Л.М., Кондратьева В.П., Хромей М.Я. Лідерство : навчальний посібник / за наук. ред. Л. М. Сергеевої. Івано-Франківськ : «Лілея-НВ», 2015. 296 с.

Інформаційні ресурси

1. Колпаков В., Анісімов О. Лідерство – фактор суспільного розвитку. *Персонал – журнал інтелектуальної еліти : веб-сайт*. URL: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=132> (дата звернення 08.02.2022).
2. Лідерство та управління командою в Старт-апі. URL: https://startup.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/IDP_Leadership_ua_d.pdf (дата звернення 09.02.2022).
3. Молодіжне лідерство і волонтерство в Україні. *Всеукраїнська експертна мережа : веб-сайт*. URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=73474 (дата звернення: 08.02.2022).